

?9-N: de la consulta a la declaració de ruptura

Artur Mas pot erigir-se en el líder que condueixi el procés en la seva totalitat o en el sacrifici per la independència | Els dotze mesos han estat marcats per la tensió entre la mobilització sobiranista i la justícia espanyola | CDC-ERC-CUP: pugna partidista o eixamplament sociològic?

Seguiment dels resultats del 9-N al Born de Barcelona | Jordi Borràs

El 9 de novembre s'ha convertit en una data carregada de simbolisme. Del 2014 al 2015, aquest dia mostra tot un cicle d'evolució que marcarà el futur de Catalunya. Analitzar el que ha passat durant aquests dotze mesos serveix per entendre com han jugat totes les forces que protagonitzen el procés independentista, des de la societat civil de casa nostra fins a la justícia espanyola, passant pels partits sobiranistes i per la resta d'opcions polítiques. I, si s'ha de destacar un nom propi en el període que va de 9-N a 9-N, aquest és sens dubte el del president, Artur Mas.

Ara fa un any, molts municipis del Principat es van despertar sota un cel carregat de núvols. El fred ja començava a fer acte de presència i era com si el temps intentés transmetre que, darrera l'horitzó més immediat, s'amagava una travessia dura. Però aquesta incertesa contrastava amb la il·lusió amb què més de 2,3 milions de persones van anar a votar (<http://www.naciodigital.cat/noticia/77687/total/2300000/vots>), responent al procés de participació ciutadana que havia iniciat el Govern i que, finalment, es deixava en mans dels voluntaris.

La convocatòria del 9-N va anar precedida d'una tanda més que dura de negociacions. Un dels seus efectes és que es va acabar despenjant ICV, com en acte de presagi del que acabaria sent el seu rumb polític. L'abraçada posterior entre el president de la Generalitat, Artur Mas, i el diputat de la CUP David Fernández

(<http://www.naciodigital.cat/noticia/77629/video/artur/mas/david/fernandez/abracen/amb/emocio>) resumeix l'entesa assolida per la candidatura de l'esquerra independentista i Convergència Democràtica, que llavors encara no s'havia separat d'Unió.

Esquerra Republicana es va trobar enmig del que, en aquest partit, es denomina "la pinça". Alguns diuen que ERC actuava en clau partidista, i altres que reivindicava una altra via, més rupturista. I més d'un pensa que el 9-N hauria d'haver estat un pols de força més gran amb l'Estat, provocant el conflicte, però qui sap on seriem sense aquella convocatòria. Qüestions que aclarirà el temps.

Sigui com sigui, la consulta es va dur a terme i la ciutadania va respondre, tibant per un cantó. Al cap de dos dies, la Fiscalia es va querellar contra Artur Mas, l'exvicepresidenta Joana Ortega i la consellera Irene Rigau

(<http://www.naciodigital.cat/noticia/78330/fiscalia/presenta/formalment/querella/contra/mas>). La justícia espanyola seguia tensant l'altra banda de la corda, com ja havia començat a fer quatre anys i mig enrere, amb la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut.

Cues per votar en un col·legi d'Olot. Foto: Martí Albesa

La pugna entre CDC i ERC

Mentre dos extrems tensaven la situació, a Catalunya treia el cap la pugna que, més o menys

soterrada, mantenen des de fa anys Convergència i Esquerra. Artur Mas feia una conferència en què proposava una llista conjunta amb gran presència d'independents (<http://www.naciodigital.cat/noticia/78580/mas/demana/sumar/enlla/dels/partits/sol/cop>) i amb ell en un lloc més endarrerit, i al cap d'una setmana el replicava el president d'ERC, Oriol Junqueras (<http://www.naciodigital.cat/noticia/78968/independencia/des/esquerra>), plantejant llistes separades sota un mateix paraigües.

El mes de desembre va ser intens i, pocs dies abans de Nadal, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya admetia a tràmit la querrela contra Mas, Ortega i Rigau (<http://www.naciodigital.cat/noticia/79991/tsjc/admet/tramit/querella/contra/mas/organitzar/9-n>). Revestia, així, de protagonisme el president i afegia més tensió a un ambient ja prou carregat. A mitjans de gener, el líder de CDC i Oriol Junqueras acordaven convocar eleccions el 27 de setembre (<http://www.naciodigital.cat/noticia/80974/mas/junqueras/es/conjuren>) després d'una reunió de quatre hores a la Generalitat amb els dirigents de l'ANC, Òmnium i l'AMI. Junqueras cedia, ja que la seva voluntat era de convocar els comicis de forma més immediata.

Des que es va arribar a l'acord per convocar eleccions fins que es va fer el pacte per impulsar la candidatura unitària de Junts pel Sí, a mitjans de juliol, van passar sis mesos. Per què tant de temps? El motiu és que, pel mig, hi havia les eleccions municipals. Tal com passarà amb les espanyoles del 20 de desembre, aquells comicis havien de servir per calibrar les forces de Convergència i d'Esquerra i, a partir d'aquí, configurar l'acord. El 24-M va donar un ascens important a ERC però CDC va mantenir la seva implantació territorial, i això va desembocar en una candidatura conjunta amb quotes (<http://www.naciodigital.cat/noticia/90958/acaba/al/palau/generalitat/segona/cimera/sobre/llista/27-s>) lleugerament a l'alça per al bàndol convergent.

Presentació de Junts pel Sí. Foto: Ivan Giménez Costa

El paper de la CUP

Enmig de tot aquest procés, la CUP ha jugat un paper alternatiu. Tot i el "pressing" que ja es va començar a dibuixar a principis d'any perquè s'integrés a la candidatura unitària, aquest espai

polític va defensar la necessitat de presentar-se pel seu compte a les eleccions plebiscitàries. Davant de la demanda perquè els independentistes anessin tots junts, la Candidatura d'Unitat Popular esgrimia l'argument d'arribar a sectors d'esquerres i rupturistes en l'eix social que no es podrien abarcar anant acompanyats de Convergència.

A principis d'agost, Artur Mas va signar el decret per convocar eleccions i va esvair, d'aquesta manera, els dubtes i especulacions que hi havia sobre la possible data electoral malgrat l'acord assolit el mes de gener. A partir d'aquí, es va construir un engranatge inèdit, com és el de Junts pel Sí

(<http://www.naciodigital.cat/noticia/91291/junts/si/eina/definitiva/catalanisme/fer/independencia>).

I, quan tot ja estava a punt, el dia 29 d'agost, quan hi havia preparat un acte multitudinari a l'Arc de Triomf de Barcelona, el fantasma de la corrupció va tornar a entrar en campanya. Al matí, la Guàrdia Civil escorcollava la seu de la fundació de Convergència, la CatDem.

Els moviments judicials emmarcats en l'operació Petrum van transformar la compareixença del president, Artur Mas, al Parlament que pretenia justificar la convocatòria electoral. La sospita de delictes econòmics al voltant del seu partit tornava a agafar protagonisme i, alhora, posava sota sospita la justícia espanyola per la coincidència dels moviments amb la preparació de la campanya electoral. Tot plegat, però, va quedar superat per una arrancada de campanya en un moment tant especial com és la Diada.

Una noia observa la Via Lliure des d'una terrassa. Foto: Cristóbal Castro

De la Via Lliure al 27-S

Hores després que els partits haguessin fet el tradicional inici de campanya, es duia a terme la Via Lliure a la capital catalana

(<http://www.naciodigital.cat/noticia/94065/via/lliure/desborda/meridiana>). Uns dos milions de persones es van mobilitzar per dibuixar un trajecte de colors amb un punter que els anava

resseguint. Els trams del recorregut representaven els diversos camps que es volen construir amb el nou país, com ara la radicalitat democràtica. Al final, el resultat era que, un any més, centenars de milers de catalans interpel·laven Espanya, Europa i el món sencer demanant que se'ls deixés decidir el seu futur.

Del dia 11 al 27 de setembre, es va dur a terme una campanya del tot excepcional. Tant excepcional com el seu resultat, que va transformar l'escenari polític de casa nostra. L'independentisme va guanyar en escons i també en vots si es té en compte que l'unionisme de Ciutadans, PSC i PP va quedar deu punts per sota (<http://www.naciodigital.cat/noticia/95454/victoria/independentista/incertesa/presidencial>). Però el caràcter plebiscitari, que no de referèndum, dut a terme en unes eleccions que no deixaven de tenir la concepció legal autonòmica, van impedir de saber l'abast real del "sí" i del "no" a la independència. Aquesta qüestió ha quedat relegada a un futur que, ara com ara, és difícil de predir.

Les difícils negociacions entre Junts pel Sí i la CUP

Ciutadans es va erigir en líder de l'oposició, i la CUP va créixer, passant dels tres als deu diputats. Pocs dies abans del 27-S, en un míting a Girona, Artur Mas va demanar als independentistes que donessin suport a Junts pel Sí en detriment de la CUP. S'ensumaven el que acabaria passant: que la principal candidatura independentista no tindria prou diputats per investir, sense l'ajuda de cap més grup, el seu candidat a la presidència.

Des del dia 28, es va obrir un estira i arronsa pendent de resolució entre Junts pel Sí i la CUP, que en campanya havia deixat clar que no donaria suport a la investidura de Mas, forçada pels missatges i posicionaments de Catalunya Sí que es Pot. I, en aquest punt, tornava a entrar en escena el paper de la justícia. El 15 d'octubre, quaranta anys després de l'afusellament del president de la Generalitat Lluís Companys, Artur Mas declarava al Tribunal Superior de Justícia arran de la querrela per haver convocat el procés participatiu del 9-N (<http://www.naciodigital.cat/noticia/96470/artur/mas/assumeix/al/tsjc/ser/responsable/unic/9-n>). S'engrandia, així, encara més la seva figura.

Els diputats de la CUP, abans de la sessió de constitució del Parlament. Foto: Adrià Costa

El 15 d'octubre va tornar a ser un dia en què Artur Mas hauria pogut fer el pols definitiu a l'estat espanyol, assegurant que el 9-N l'interpretava com un acte de desobediència o anunciant que no acataria la decisió final de la justícia. En aquest cas, també serà el temps el que haurà de confirmar si la dialèctica amb l'estat espanyol sense arribar a una situació límit haurà estat una bona aposta o si hauria calgut, en cert moment, un moviment d'atac per forçar la comunitat internacional a intervenir i aconseguir una solució pactada al conflicte.

Sigui com sigui, les negociacions entre Junts pel Sí i la CUP per investir un president i conformar un nou Govern continuaven i un element clau d'aquestes converses era la declaració d'inici del procés que s'hauria de fer al Parlament. Els dos grups van pactar un text en què es parla de "no supeditació" catalana a les decisions del Tribunal Constitucional (<http://www.naciodigital.cat/noticia/97080/acord/junts/si/cup/no/supeditar/parlament/al/constitucional>). La CUP es va sentir prou satisfeta amb aquests termes per aprovar-la i la resposta del govern espanyol confirmava que el moviment tenia càrrega, ja que no han deixat d'arribar amenaces sobre l'aplicació de l'article 155 de la Constitució, el que permet suspendre l'autonomia.

Amb les eleccions espanyoles del 20 de desembre a la vista, els partits estatals estan plenament en campanya i el president espanyol, Mariano Rajoy, havia de respondre. Finalment, s'ha permès el debat de la declaració (<http://www.naciodigital.cat/noticia/97571/constitucional/confirma/no/impedira/debat/declaracio/independentista>) però el govern del PP ha anunciat que iniciarà els tràmits per recórrer-la i, per tant, suspendre-la de facto al Tribunal Constitucional de forma "immediata".

Tal com ja va passar el 2014, el 9 de novembre d'enguany quedarà subratllat en vermell als llibres d'història de Catalunya. Si més no, de la història política i parlamentària. Ja sabem que s'aprovarà la declaració més polèmica, fins al moment, del Principat dins el marc de l'estat espanyol. A la tarda, el president en funcions, Artur Mas, obrirà el debat d'investidura amb la seva declaració. Qui sap si guarda alguna sorpresa que pugui fer encara més transcendent aquest 9-N.

Inés Arrimadas, Miquel Iceta i Xavier García Abiol, al Tribunal Constitucional Foto: Flickr PP